

Komenda Główna Policji
Biuro Spraw Wewnętrznych

Informacja
o funkcjonowaniu Biura Spraw
Wewnętrznych Komendy Głównej Policji
oraz o zagrożeniu przestępczością
w środowisku policyjnym w 2016 r.

Warszawa, 2017 r.

Wstęp

Podobnie jak w latach poprzednich, prezentujemy Państwu kolejną roczną informację na temat stanu zagrożenia przestępczością w środowisku policyjnym – jego skali i przyczyn. Do scharakteryzowania zagrożenia przestępczością dotyczącą całej Policji – pojmowanej tu nie tylko jako ponad 120-tysięczna formacja złożona z funkcjonariuszy i pracowników wyposażonych w szerokie uprawnienia, ale także instytucja zarządzająca wielkimi zasobami kadr, majątku i informacji – wykorzystano wiedzę i wnioski, wynikające ze spraw zrealizowanych w 2016 roku przez wydziały Biura Spraw Wewnętrznych KGP.

Informacja wskazuje podstawowe obszary generujące zagrożenia, zarówno te „rzeczywiste” – wyrażające się co roku znaczną liczbą popełnionych przestępstw, jak też niektóre bezprawne zachowania policjantów w służbie i poza służbą, które, choć w skali roku występują nielicznie, lecz każdy zaistniały przypadek wpływa negatywnie na sprawność funkcjonowania Policji, jak również na jej wizerunek i poziom społecznego zaufania. Z tego w związku, obok corocznie prezentowanych obszarów zagrożenia: korupcją przy kontroli ruchu drogowego, udziałem policjantów w przestępczości „narkotykowej”, stosowaniu przemocy na służbie lub w rodzinie, po kilkuletniej przerwie zdecydowaliśmy się przywrócić charakterystykę zagrożenia przestępczością przeciwko ochronie informacji. Po raz pierwszy szerzej przedstawiamy również przejawy zagrożenia działaniami na szkodę interesów majątkowych Policji, polegającymi na utrudnianiu zamówienia publicznego poprzez stosowanie tzw. zmowy cenowej przez osoby spoza środowiska policyjnego. Uznaliśmy, że podkreślenie w chwili obecnej realnego zagrożenia takimi praktykami ze strony potencjalnych dostawców towarów i usług, jest szczególnie ważne z punktu widzenia bezpiecznego i racjonalnego wykorzystania środków finansowych, pochodzących z Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Statystyczny obraz przestępczości związanej z funkcjonowaniem Policji opracowany został na podstawie danych własnych, czyli odnoszących się do postępowań karnych, które wszczęto na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez BSW KGP, lub w których funkcjonariusze Biura wykonywali powierzone czynności śledztwa prokuratorskiego. Nie uwzględnia on natomiast pewnej liczby spraw, w których Prokuratura wszczęła i prowadziła postępowanie bez udziału BSW KGP. Z uwagi na to, w osobnym rozdziale przedstawiamy – jako uzupełnienie – obraz przestępczości dot. Policji w oparciu o wybrane dane, przekazane przez Prokuraturę Krajową.

*Utrzymujący się już od szeregu lat wysoki poziom zaufania, jakim społeczeństwo darzy Policję jest optymistycznym faktem. Wyniki badania CBOS przeprowadzonego we wrześniu 2016 r., podobnie jak w przypadku poprzednich badań, sytuują działalność naszej formacji na **drugiej** pozycji spośród 27 ocenianych instytucji publicznych (obok stacji telewizyjnych Polsat i TVN). Pracę policjantów dobrze oceniło **72%** ankietowanych, a wskaźnik ten okazał się wyższy o 3 punkty procentowe w stosunku do wyników badania z września 2015 r. Na tak wysoką lokatę zapracowali zwłaszcza ci funkcjonariusze i pracownicy, którzy wykonują czynności w bezpośredniej relacji z obywatelem. Do wysokiego poziomu wiarygodności przyczynia się też bez wątpienia zdolność reagowania przez Policję na przypadki zła we własnych szeregach, co zapewnia wypracowany i doskonalony przez szereg lat w naszej służbie*

mechanizm samooczyszczania. Jego sprawne działanie wewnątrz Policji spełnia bardzo istotną rolę, ponieważ społeczeństwo nie toleruje u stróżów prawa żadnych przejawów nieprzestrzegania przepisów tegoż prawa przez nich samych.

*Zdajemy sobie sprawę z tego, że społeczeństwo chce Policji skutecznej, a jednocześnie praworządnej. Świadczą o tym społeczne oczekiwania względem **uczciwości, nieprzekupności policjantów**. Według kolejnego Polskiego Badania Przystępczości, przeprowadzonego w styczniu i lutym 2017 r., walory te wskazało **jako najważniejsze u funkcjonariusza Policji 23,1%** badanych (w poprzednim roku **23%**). Sprostanie oczekiwaniom w tym zakresie wymaga nadal zaangażowania się całego środowiska policyjnego, m. in. w realizację inicjatyw podejmowanych w tym celu także przez BSW KGP.*

Pragniemy jednocześnie podkreślić, że sama reakcja na zaistniałe przestępstwo i pociągnięcie policjanta czy pracownika Policji do odpowiedzialności karnej nie wystarcza do wyeliminowania zagrożeń przestępczością w służbie, zatem funkcjonariusze BSW KGP nadal analizują przyczyny tych zagrożeń i systematycznie prowadzą różnorodne działania zapobiegające popełnianiu przestępstw, poczynwszy od spotkań profilaktycznych z nowoprzyjętymi funkcjonariuszami w szkołach Policji i z policjantami w jednostkach, poprzez uczestnictwo w naradach kadry kierowniczej i wystąpieniach do kierowników jednostek Policji, a skończywszy na publikacjach, dostępnych także dla społeczeństwa. Celem tych przedsięwzięć jest podniesienie świadomości zagrożeń w służbie i kształtowanie praworządnych postaw funkcjonariuszy i pracowników Policji, przypominanie przełożonym o roli nadzoru, a także eliminowanie czynników kryminogennych. Na intensyfikowanie i doskonalenie tych właśnie działań, kontynuowanych przede wszystkim w ramach realizacji celów Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 - służącego wdrażaniu strategii „Sprawne Państwo 2020” - ale także innych projektów np. Strategii działań, nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji przyjętej przez MSWiA na lata 2015-2017, BSW KGP kładło szczególny nacisk w minionym roku i nadal stanowią one jeden z naszych priorytetów. Sygnalizujemy również kolejne inicjatywy o proaktywnym charakterze i liczymy na kontynuowanie współpracy przy realizacji naszych zamierzeń z całym środowiskiem policyjnym, a zwłaszcza z kadrą kierowniczą oraz kadrą naukowo - dydaktyczną.

Jak w każdej rocznej informacji na temat zagrożeń, przypominamy o znaczeniu nadzoru służbowego, ale także przywództwa i osobistego przykładu – nie tylko ze strony przełożonych, ale też bardziej doświadczonych policjantów i pracowników - wobec młodszych stażem. Podkreślamy, że zaangażowanie i postawa pod tym względem, ze strony funkcjonariuszy z dłuższym stażem służby - są nieocenione dla budowania Policji praworządnej, wolnej od korupcji i cieszącej się wysokim poziomem społecznego zaufania.

I. Rok 2016 w porównaniu z rokiem poprzednim - obraz przestępczości w Policji w oparciu o dane Biura Spraw Wewnętrznych KGP.

Poniżej prezentujemy obraz statystyczny przestępczości w Policji, a także niektórych przestępstw na szkodę Policji, uwzględniający miniony rok, opracowany na podstawie danych gromadzonych przez BSW KGP, odnoszących się do efektów postępowań karnych:

- wszczętych na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez tut. Biuro,
- śledztw prokuratorskich, w których funkcjonariusze tut. Biura wykonywali powierzone czynności.

Postępowania te dotyczyły zarówno przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, jak też osób spoza Policji - dokonujących przestępstw wspólnie z policjantami, a także, w przypadku niektórych rodzajów przestępstw – na szkodę naszej instytucji oraz jej kadry. Taki zakres wynika z regulaminowych zadań oraz misji BSW KGP, która uwzględnia m. in. ochronę zasobów (majątku, informacji) Policji, jak również reagowanie w przypadku stwierdzenia celowego, bezpodstawnego pomówienia policjanta.

I. 1. Funkcjonariusze Policji.

Tabela nr 1.

Dane dot. przestępczości funkcjonariuszy Policji w służbie i poza służbą w latach 2015 i 2016

	2015 rok	2016 rok
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych	333	308
Liczba podejrzanych policjantów	265	259
Liczba przedstawionych zarzutów	811	825
Liczba policjantów tymczasowo aresztowanych	20	14
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	266	187

Źródło: Dane własne BSW KGP

Wykres wskazuje, że większość z podstawowych danych, obrazujących zagrożenie przestępczością wśród policjantów w 2016 r., jest zbliżona do poziomu z 2015 r. W 2016 r. nieznacznie zmniejszyła się liczba wszczętych postępowań przygotowawczych (**308**), liczba policjantów objętych zarzutami (**259**) oraz ilość przedstawionych im zarzutów (**825**) pozostała na takim samym poziomie, znacznie zmalała natomiast w 2016 r. liczba policjantów, objętych aktem oskarżenia - o **79**. Sądy rzadziej stosowały też wobec podejrzanych policjantów środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Tabela nr 2.

Podejrzani funkcjonariusze Policji w latach 2015 i 2016 - w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek.

województwa	Liczba funkcjonariuszy w 2016 roku	Liczba funkcjonariuszy w 2017 roku
KUJAWSKO-POMORSKIE	16	8
POMORSKIE	9	26
LUBUSKIE	11	9
WIELKOPOLSKIE	16	11
ZACHODNIO-POMORSKIE	9	6
DOLNOŚLĄSKIE	25	31
PODLASKIE	10	9
LUBELSKIE	14	8
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	16	18
ŚLĄSKIE	33	47
ŚWIĘTOKRZYSKIE	14	6
MAŁOPOLSKIE	17	12
ŁÓDZKIE	19	18
OPOLSKIE	11	6
PODKARPACKIE	7	7
KGP	4	1
KSP	26	25
MAZOWIECKIE	8	11

Źródło: Dane własne BSW KGP

Powyższy wykres pokazuje, że województwem, w którym odnotowano w 2016 r. największą liczbę podejrzanych funkcjonariuszy Policji, był garnizon śląski **(47)**, wysoki poziom odnotowano także w garnizonach: dolnośląskim **(31)**, pomorskim **(26)** i stołecznym **(25)**, natomiast najmniejsza liczba podejrzanych policjantów dotyczyła KGP **(1)**. Za wyjątkiem woj. pomorskiego, w tych samych województwach odnotowano największą liczbę podejrzanych policjantów także w 2015 r.

Tabela nr 3.

Liczba zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w latach 2015 i 2016 - w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek.

województwa	Liczba funkcjonariuszy w 2015 roku	Liczba funkcjonariuszy w 2016 roku
KUJAWSKO-POMORSKIE	38	21
POMORSKIE	18	54
LUBUSKIE	13	19
WIELKOPOLSKIE	28	56
ZACHODNIO-POMORSKIE	21	11
DOLNOŚLĄSKIE	312	170
PODLASKIE	13	16
LUBELSKIE	17	15
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	51	44
ŚLĄSKIE	99	133
ŚWIĘTOKRZYSKIE	23	10
MAŁOPOLSKIE	23	33
ŁÓDZKIE	57	62
OPOLSKIE	27	21
PODKARPACKIE	7	14
KGP	7	1
KSP	46	56
MAZOWIECKIE	11	93

Źródło: Dane własne BSW KGP

Dane zilustrowane powyższym wykresem wskazują, że w 2016 r. największą liczbę zarzutów przedstawiono policjantom w garnizonie dolnośląskim **(170)**, zaś najmniejszą w KGP **(1)**. Wysoki wskaźnik dotyczy także garnizonu śląskiego **(133)** i mazowieckiego **(93)**. Za wyjątkiem woj. mazowieckiego, w tych samych województwach odnotowano największą liczbę podejrzanych policjantów także w 2015 r.

BSW KGP pragnie podkreślić, że **dane dotyczące liczby zarzutów przedstawionych policjantom w poszczególnych garnizonach Policji, mają charakter informacyjny i nie mogą stanowić kryterium oceny poziomu zagrożenia w konkretnym garnizonie. Oczywiście pozostaje, że dla dokonania (i tak jedynie przybliżonej!) oceny poziomu zagrożenia w konkretnym garnizonie w skali danego roku, będzie niezbędne uwzględnienie przede wszystkim liczby policjantów, którym przedstawiono zarzuty, w zestawieniu ze stanem obsady etatowej.**

Dotychczasowa praktyka BSW KGP wskazuje bowiem, że jeżeli znaczna ilość przedstawionych zarzutów pozostaje w dużej dysproporcji względem liczby policjantów, którym je przedstawiono, to po przeanalizowaniu danych z postępowań przygotowawczych w garnizonie okazuje się, iż w pewnych przypadkach prokurator przy dokonywaniu prawnokarnej oceny zachowań policjanta oparciu o kryteria określone w art. 12 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*, nie uznał tych zachowań jako czynu ciągłego i w związku z tym pojedynczemu podejrzanemu przedstawił dużą ilość zarzutów - np. aż 179, jak miało to miejsce w 2015 w woj. dolnośląskim.

Tabela nr 4.

Podejrzani funkcjonariusze w latach 2015 i 2016 r. - w podziale na rodzaj pełnionej służby.

	2015 rok	2016 rok
Służba prewencyjna	65%	66%
Służba kryminalna	34%	31%
Służba wspomagająca	2%	3%

Źródło: Dane własne BSW KGP

Dane ujęte w wykresie pokazują, że **66%** ogółu policjantów podejrzanych o popełnienie przestępstw stanowili funkcjonariusze służby prewencyjnej. Policjanci służby kryminalnej stanowili wartość **31%** ogółu objętych zarzutami, zaś najmniej policjantów, którym przedstawiono zarzuty, było w służbie wspomagającej. Proporcje te w 2016 r. utrzymały się na poziomie zbliżonym do 2015 r.

Tabela nr 5.

Staż służby funkcjonariuszy Policji w chwili popełnienia zarzucanego im w 2016 r. przestępstwa, w ujęciu procentowym (opracowano na podstawie daty popełnienia pierwszego przestępstwa).

	2016 rok
Staż służby funkcjonariuszy	Dane w procentach
do 3 lat	11
4 - 10 lat	30
11 - 15 lat	25
16 - 20 lat	20
21 lat i powyżej	14

Źródło: Dane własne BSW KGP

W 2016 r. niepokojący, zdaniem BSW KGP, pozostaje nadal wynik analizy zagrożenia w oparciu o dane dotyczące stażu służby policjantów w chwili popełnienia przestępstwa, ponieważ sumując kategorie do lat 3 i od 4 do 10 lat okazuje się, że w ubiegłym roku dużą grupę – **41 %**, stanowią policjanci legitymujący się stażem do 10 lat, **niemniej wskaźnik procentowy grupy policjantów o takim stażu uległ w ubiegłym roku zmniejszeniu o kilkanaście procent** w stosunku do roku 2015, kiedy wynosił **54%**. Zauważalny wzrost, względem proporcji stwierdzonych w 2015 r., odnotowano natomiast w przypadku podejrzanych policjantów w przedziale od 16 do 20 lat służby - o **8%** oraz od 11 do 15 lat służby – o **6%**. Aby ocenić, czy zmiany zaobserwowane w analizowanym okresie staną się w przyszłości pewną tendencją, należy poczekać na wyniki analizy danych pod tym względem w kolejnych latach.

I.2. Pracownicy Policji.

Tabela nr 6.

Dane dot. przestępczości pracowników w związku z pracą Policji w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba pracowników Policji, których sprawy przekazano do prokuratury i innych właściwych organów	19	12
Liczba podejrzanych pracowników Policji	9	12
Liczba przedstawionych zarzutów	12	22
Liczba pracowników Policji tymczasowo aresztowanych	0	0
Liczba pracowników Policji objętych aktem oskarżenia	8	5

Źródło: Dane własne BSW KGP

Wykres wskazuje, że w 2016 r. liczba pracowników Policji (**12**), wobec których przekazano materiały do Prokuratury uległa zmniejszeniu w stosunku do 2015 r. o **7** osób. W 2016 r. wzrosła natomiast o **3** podejrzanych, względem 2015 r., liczba pracowników, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw, jak również ilość przedstawionych im zarzutów - o **10** przypadków. W 2016 r. zmalała jednocześnie liczba oskarżonych pracowników – o **3** osoby. W latach 2015-2016 nie odnotowano zastosowania wobec pracownika Policji środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Porównanie powyższych danych, odnoszących się do obu grup zawodowych: policjantów i pracowników Policji wskazuje na znacznie niższy poziom zagrożenia przestępczością wśród pracowników. Należy jednak pamiętać, że posiadają i stosują oni uprawnienia władcze wobec obywateli w o wiele mniejszym stopniu, niż funkcjonariusze.

I.3. Osoby spoza Policji.

BSW KGP realizuje regulaminowe zadania w stosunku do osób cywilnych spoza Policji, które:

- uczestniczą wspólnie z funkcjonariuszami i pracownikami Policji w popełnianiu tych samych przestępstw o charakterze gospodarczym i kryminalnym (np. oszustw, kradzieży, rozbojów),
- występują wraz z policjantem (pracownikiem) jako drugi podmiot tej samej relacji przestępczej, np. w przypadku korupcji: przyjmujący – wręczający korzyść, przy obrocie narkotykami: nabywca - dealer,
- popełniają przestępstwa na szkodę Policji (np. „zmowy cenowe”).

Ponadto funkcjonariusze Biura ustalają, a następnie uczestniczą w ściganiu osób, które pomówiły policjantów o niepopełnione przestępstwa (np. korupcję czy przemoc).

Tabela nr 7.

Dane dot. przestępczości osób spoza Policji, pozostających w obszarze zainteresowania BSW KGP, w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba podejrzanych osób spoza Policji	146	149
Liczba przedstawionych zarzutów	275	264
Liczba osób spoza Policji tymczasowo aresztowanych	4	14
Liczba osób spoza Policji objętych aktem oskarżenia	228	115

Źródło: Dane własne BSW KGP

Wykres wskazuje, że w sprawach prowadzonych przy udziale BSW KGP, w 2016 r. zarówno liczba podejrzanych osób spoza Policji, jak również ilość przedstawionych im zarzutów - pozostały na poziomie zbliżonym do 2015 r. W 2016 r. zmalała natomiast, względem 2015 r. niemal o połowę – do poziomu **115**, liczba oskarżonych osób cywilnych. W ubiegłym roku Sądy o wiele częściej niż w 2015 r. zastosowały też wobec tej kategorii podejrzanych, środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Podsumowując podstawowe dane ze statystyki procesowej dot. wszystkich opisanych powyżej kategorii osób z Policji i spoza niej, należy stwierdzić, że w wyniku postępowań przygotowawczych prowadzonych 2016 r. z udziałem BSW KGP, łącznie 420 podejrzanych przedstawiono ogółem 1111 zarzutów popełnienia przestępstw, zaś aktem oskarżenia zostało objętych 307 osób. Liczba

podejrzanych okazała się identyczna jak w 2015 r., bardzo zbliżona jest ilość zarzutów, która wynosiła w 2015 r. 1098, znacznie natomiast zmniejszyła się liczba oskarżonych, w stosunku do 502 w 2015 r.

I.4. Szczegółowy obraz przestępczości z udziałem funkcjonariuszy Policji w 2016 r.

Tabela nr 8.

Liczba zarzutów przedstawionych funkcjonariuszom Policji w latach 2015 i 2016, w poszczególnych kategoriach przestępstw.

	2015 rok	2016 rok
Ogółem	811	825
Z innych ustaw	40	24
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	0	1
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	1	1
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	0	1
Przeciwko obrotowi gospodarczemu	0	1
Przeciwko porządkowi publicznemu	8	13
Przeciwko rodzinie i opiece	5	8
przeciwko obyczajności i seksualności	7	7
Przeciwko ochronie informacji	5	15
Przeciwko wolności	12	21
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	67	37
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	32	21
Przeciwko życiu i zdrowiu	20	11
Przeciwko wiarygodności dokumentów	305	234
Przeciwko mieniu	66	33
Przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych	243	397

Źródło: Dane własne BSW KGP

W 2016 r. ogólna liczba zarzutów przedstawionych policjantom pozostała na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku. W analizowanym okresie wzrosła o **38,8%** w stosunku do roku poprzedniego, liczba przedstawionych policjantom zarzutów o przestępstwa przeciwko działalności instytucji (głównie o charakterze korupcyjnym). Na uwagę zasługuje także m. in. trzykrotny wzrost liczby zarzutów o przestępstwa przeciwko ochronie informacji, których występowanie, choć nadal wyrażające się niewielką liczbą ujawnionych przypadków, generuje - w ocenie BSW KGP - poważne zagrożenie dla skuteczności realizacji zadań przez Policję, a także bezpieczeństwa samych funkcjonariuszy, wykonujących czynności.

Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, **korupcją jest obiecywanie, proponowanie, wręczanie, żądanie, przyjmowanie przez jakąkolwiek osobę,**

bezpośrednio lub pośrednio, jakiejkolwiek nienależnej korzyści majątkowej, osobistej lub innej, dla niej samej lub jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowanie propozycji lub obietnicy takich korzyści w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu funkcji publicznej lub w toku działalności gospodarczej. Zgodnie z konwencjami, ratyfikowanymi przez Polskę w ramach Rady Europy, jako korupcyjne sklasyfikowano następujące przestępstwa określone w polskim kodeksie karnym: sprzedajność, przekupstwo, płatną protekcję, a także nadużycie funkcji publicznej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Tabela nr 9.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym (w tym nadużycie władzy w celu osiągnięcia korzyści) i pozostałych przestępstw zarzuconych funkcjonariuszom Policji w 2016 r.

	2016 rok
Przestępstwa korupcyjne (art. 228-230 kk, 231 § 2 kk)	32%
Pozostałe przestępstwa (ogółem 825-263=562)	68%

Źródło: Dane własne BSW KGP

Z danych zilustrowanych powyższym wykresem wynika, że przestępstwa o charakterze korupcyjnym stanowiły w 2016 r. **32%** zarzuconych policjantom przestępstw. Wskazuje to na wzrost tego wskaźnika o 12%, w stosunku do poziomu 20%, odnotowanego w 2015 r. Należy zaznaczyć, że wzrost wartości tego wskaźnika w 2016 r. nastąpił po tym, jak w latach 2013 – 2015 wykazywał on wyraźną tendencję spadkową. Spadek w skali tych trzech lat wyniósł 37%.

Wśród pozostałych 68% przestępstw, których popełnienie zarzucono w 2016 r. funkcjonariuszom Policji, najliczniej – jak wynika z Wykresu nr 8, występowały inne kategorie, pozostające w zainteresowaniu BSW KGP:

pozostające w związku ze służbą

- przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów,
- przestępstwa przeciwko mieniu – kradzieże, oszustwa (w tym ubezpieczeniowe),
- przestępstwa przeciwko ochronie informacji, w tym sprzedaż informacji przez policjantów,
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, które wraz z kategorią przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, związane są z przede wszystkim z zagrożeniem stosowania przez policjantów przemocy przy wykonywaniu czynności administracyjno – porządkowych i dochodzeniowo - śledczych,

nie mające bezpośredniego związku z wykonywaniem czynności służbowych

- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,

- przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, mieszczące się przede wszystkim w kategoriach: przeciwko rodzinie i opiece, obyczajności i seksualności oraz czci i nietykalności cielesnej.

Tabela nr 10.

Przestępstwa korupcyjne oraz nadużycie władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzucone funkcjonariuszom Policji w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Ogółem	162	263
Przekupstwo (art. 229 k.k.)	0	2
Płatna protekcja (art. 230-230a k.k.)	6	2
Nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231§2 k.k.)	88	172
Sprzedajność (art. 228 k.k.)	68	87

Źródło: Dane własne BSW KGP

Jak wynika z analizy danych dot. tej kategorii przestępstw, w latach 2012-2015 liczba zarzutów wskazywała na wyraźną tendencję spadkową, natomiast 2016 r. przyniósł wzrost o **38,4%** w stosunku do 2015 r., kiedy odnotowano ich najniższy poziom.

Tabela nr 11.

Stosunek procentowy poszczególnych przestępstw korupcyjnych oraz nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzuconych w 2016 r. funkcjonariuszom Policji

	2016 rok
Sprzedajność (art. 228 kk)	33%
Nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 § 2 kk)	65%
Przekupstwo (art. 229 kk)	1%
Płatna protekcja bierna (art. 230 kk)	1%

Źródło: Dane własne BSW KGP

W 2016 r. liczba przypadków nadużycia funkcji w celu osiągnięcia korzyści sięgnęła **65%**, co oznacza wzrost udziału tego rodzaju czynów w ogólnej liczbie zarzuconych policjantom przestępstw o charakterze korupcyjnym o **11%** w stosunku do 54%, odnotowanych w 2015 r. Jednocześnie obniżeniu o **9%** uległ wskaźnik liczby zarzutów o sprzedajność, który w 2015 r. wynosił 42% tego rodzaju przestępstw.

Podobny spadek udziału zarzutów o przestępstwo sprzedajności w ogólnej liczbie zarzuconych przestępstw o charakterze korupcyjnym – o 10%, wystąpił w 2015 r. w stosunku do 2014 r.

Należy zauważyć, że pomimo, iż w 2016 r. stosunek przestępstw o charakterze korupcyjnym (**32%**), do pozostałych przestępstw zarzucanych policjantom nie jest już tak niski jak w 2015 r., kiedy wynosił 20%, to jednak wskaźnik ten pozostał znacznie niższy niż we wcześniejszych latach, kiedy zwykle stanowił około połowy przypadków, w których policjantom przedstawiono zarzuty. Podobnie, w 2016 r. (jak też w 2015 r.), wśród zarzucanych przestępstw o takim charakterze nie dominowała już – jak we wcześniejszych latach - sprzedajność, lecz nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

I.5. Korupcja i inne przestępstwa w obszarze zagrożeń, związanym z pełnieniem służby na drogach.

Wykonywanie przez funkcjonariuszy Policji czynności związanych z kontrolą ruchu drogowego i obsługą zdarzeń drogowych generuje nadal największe zagrożenie wśród obszarów funkcjonowania Policji, potencjalnie zagrożonych popełnianiem przestępstw. Liczba przestępstw w związku z pełnieniem służby na drogach w 2016 r. stanowi nadal prawie połowę ogółu przestępstw zarzuconych policjantom. Najczęstsze działania policjantów jako sprawców w tym obszarze, polegają nadal na przyjmowaniu obietnicy wręczenia korzyści majątkowych/osobistych lub przyjmowanie korzyści od kierujących, w zamian za odstąpienie od czynności służbowych lub za obniżenie rangi czynu.

Tabela nr 12.

Zestawienie danych dotyczących ogólnej przestępczości policjantów oraz przestępczości w związku z pełnieniem służby na drogach w latach 2015 i 2016.

	2015 rok		2016 rok	
	Ogółem	Na drodze	Ogółem	Na drodze
Liczba przedstawionych zarzutów korupcyjnych	162	57	263	206
Liczba przedstawionych zarzutów	811	343	825	403
Liczba podejrzanych policjantów	265	35	259	47

Źródło: Dane własne BSW KGP

W 2016 r., względem roku poprzedzającego, nastąpił wzrost analizowanych wskaźników, obrazujących zagrożenie przestępczością z udziałem policjantów, pełniących służbę na drogach. Liczba policjantów, którym przedstawiono w ubiegłym roku zarzuty w tym obszarze zagrożeń wzrosła o **26%**, zaś ilość przedstawionych im zarzutów o **18%**. Nastąpił także wzrost o **7%** udziału przestępstw związanych ze służbą na drogach, w ogólnej liczbie przestępstw zarzuconych policjantom.

Tabela nr 13.

Stosunek procentowy przestępstw popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do wszystkich pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w 2016 r.

	2016 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach
Przestępstwa na drogach	403	49
Pozostałe przestępstwa	422	51

Źródło: Dane własne BSW KGP

Z powyższego wykresu wynika, że w 2016 r. niemal połowa wszystkich przestępstw popełnianych przez policjantów, była bezpośrednio związana z pełnieniem przez nich służby na drogach. Nastąpiło zwiększenie o **7%** tej proporcji w stosunku do 2015 r., w którym stanowiły one 42% ogółu przestępstw policjantów. Także pod tym względem stanowi to zmianę względem wyniku analizy uzyskanego 2015 r., kiedy odnotowano spadek o **3%** w stosunku do 2014 r. **Ta sfera czynności służbowych i związane z nią nadużycia, pozostaje więc nadal najpoważniejszym spośród zagrożeń, występujących w Policji!**

Tabela nr 14.

Udział procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym popełnionych przez policjantów w związku z pełnieniem służby na drogach w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
art. 228 kk – sprzedajność funkcjonariusza publicznego	82,46%	38,35%
art. 231 § 2 kk – nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści	17,54%	61,65%
art. 229 kk – przekupstwo funkcjonariusza	0,00%	0,00%

Źródło: Dane własne BSW KGP

Wśród przestępstw o charakterze korupcyjnym „na drogach”, w 2016 r. nie dominowała już, jak miało to miejsce w poprzednich latach, sprzedajność, lecz nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści (podobnie, jak w 2016 r. w przypadku przestępstw o tym charakterze, we wszystkich obszarach zagrożeń w Policji – wykres nr 9). W ubiegłym roku, tak samo jak w 2015 r., nie odnotowano natomiast przypadku przedstawienia policjantom zarzutów korumpowania innych funkcjonariuszy (odmiennie niż we wcześniejszych latach, kiedy występowały takie przypadki).

Tabela nr 15.

Stosunek procentowy przestępstw o charakterze korupcyjnym popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do pozostałych przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych ogółem funkcjonariuszom Policji w 2016 r.

	2016 rok
Przestępstwa korupcyjne w związku z pełnieniem służby na drogach	78%
Pozostałe przestępstwa korupcyjne	22%

Źródło: Dane własne BSW KGP

W porównaniu do 2015 r., należy zauważyć w 2016 r. wzrost aż o **43%** udziału tego typu przestępstw w związku ze służbą na drogach, kiedy proporcja ich udziału w ogólnej liczbie przestępstw korupcyjnych policjantów wynosiła 35%. Podobnie jak w przypadku innych analizowanych wskaźników dot. przestępczości policjantów w tym obszarze zagrożeń, także tu nastąpiło odwrócenie tendencji opisanej w analizie BSW KGP za 2015 r., gdzie wykazano spadek tej proporcji o 46% względem 2014 r.

Wyniki analizy zagrożenia przestępczością policjantów przy pełnieniu służby na drogach wyznaczają na kolejne lata dla BSW KGP priorytetowy kierunek działań profilaktycznych i wykrywczych, którym powinien towarzyszyć jednocześnie wzmożony nadzór ze strony bezpośrednich przełożonych funkcjonariuszy pionu ruchu drogowego, w zakresie pełnienia i rozliczania przebiegu służby.

I.6. Przemoc na służbie.

Możliwość zastosowania siły fizycznej i środków przymusu bezpośredniego jest uprawnieniem wszystkich policjantów, niemniej mając na uwadze liczbę i charakter czynności służbowych, statystycznie należy przyjąć, że nadużycia w zakresie stosowania przemocy fizycznej mogą częściej zdarzać się w trakcie czynności administracyjno-porządkowych, wykonywanych przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej. Biorąc pod uwagę sięgającą **kilkunastu milionów** w skali roku liczbę wykonywanych przez Policję rodzajów czynności służbowych, w których prawo dopuszcza stosowanie przymusu (a więc potencjalnie zagrożonych przemocą - nadużyciem siły czy środków przymusu – tj. interwencji, kontroli drogowych, zatrzymań na gorącym uczynku i osadzeń w PDOZ), **liczba przypadków przemocy potwierdzonych w toku postępowań przygotowawczych prowadzonych w 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, stanowi margines.**

Tabela nr 16.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących stwierdzonych procesowo przypadków stosowania przez policjantów przemocy na służbie w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba podejrzanych policjantów	34	38
Liczba przedstawionych zarzutów	70	53
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	29	25

Źródło: Dane własne BSW KGP

Przedstawione na powyższym wykresie dane dot. wyników śledztw prowadzonych w 2016 r. (zarówno wszczętych w ubiegłym roku jak i kontynuowanych z lat poprzednich) w sprawach o stosowanie przemocy na służbie wskazują, że liczba policjantów, którym przedstawiono w tym okresie zarzuty, wzrosła o **10,5%** w stosunku do odnotowanej w 2015 r. W porównaniu do 2015 r., zmniejszeniu o **24,3%**, uległa natomiast ilość przedstawionych im zarzutów. Zauważalna, wysoka ilość zarzutów w 2015 r. wynikała z tego, że w jednej ze spraw prokurator przedstawił w tym okresie 6 policjantom łącznie 30 zarzutów. W 2016 r. uległa także zmniejszeniu o **13,8%** w stosunku do roku poprzedniego, liczba policjantów, objętych aktem oskarżenia.

Pomimo, że nieliczne w skali roku potwierdzone w śledztwach prokuratorskich przypadki stosowania przemocy nie stwarzają istotnego zagrożenia dla realizacji przez ponad 100-tysięczną formację jej ustawowych zadań, to każdy taki przypadek jest przedmiotem doniesień medialnych (może nawet stać się przyczynkiem do dyskusji na temat występowania „problemu” przemocy w Policji) i stanowi realne zagrożenie dla jej wizerunku. Z tego względu wszelkie sygnały, wskazujące na tego rodzaju nadużycie uprawnień, wymagają wszechstronnego wyjaśnienia. Należy również nadal analizować przyczyny i dążyć - wykorzystując przede wszystkim instrumenty oddziaływania profilaktycznego - do wyeliminowania jakichkolwiek przypadków użycia przemocy przez policjantów.

I.7. Przestępstwa przeciwko ochronie informacji, polegające na ujawnianiu tajemnicy służbowej poprzez: przekazywanie danych z policyjnych i pozapolicyjnych baz danych oraz informacji z prowadzonych spraw osobom nieuprawnionym, w tym grupom przestępczym.

Także w tym obszarze, podobnie jak w poprzednim, niewielka liczba przypadków przestępstw ujawnionych w skali roku, nie odzwierciedla poziomu zagrożenia, które w każdym przypadku może bardzo szkodliwie wpływać zarówno na realizację przez Policję jej ustawowych zadań, jak również bezpieczeństwo samych policjantów, wykonujących czynności.

Tabela nr 17.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących stwierdzonych procesowo przypadków ujawnienia tajemnicy służbowej przez policjantów w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba podejrzanych policjantów	21	36
Liczba przedstawionych zarzutów	38	78
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	18	22

Źródło: Dane własne BSW KGP

Dane dot. wyników śledztw, prowadzonych w 2016 r. w sprawach o ujawnienie tajemnicy służbowej, zilustrowane w formie powyższego wykresu, wskazują, że w porównaniu do 2015 r., wzrosła w tym okresie liczba policjantów, którym przedstawiono zarzuty - o **41,1%**. Ponadto, ponad dwukrotnie wzrosła liczba zarzutów o przestępstwa z tym związane. W ubiegłym roku, pozostała natomiast na zbliżonym poziomie liczba policjantów oskarżonych o popełnienie przestępstw związanych z ujawnieniem tajemnicy i ilość zarzutów, objętych aktem oskarżenia.

Przestępstwa przeciwko ochronie informacji, zwłaszcza określone w art. 266 § 2 kk, polegające na ujawnieniu przez funkcjonariusza publicznego osobie nieuprawnionej informacji niejawnej o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” lub informacji, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a której ujawnienie może narazić prawnie chroniony interes, towarzyszą większości przejawów przestępczości w środowisku policyjnym – od sprzedaży informacji o zdarzeniach drogowych firmom zajmującym się autoholowaniem, aż po ochranianie działalności zorganizowanych grup przestępczych. Ujawniane przypadki dotyczą najczęściej celowego przekazywania informacji przez skorumpowanych funkcjonariuszy, ale zdarzają się sytuacje wynikłe z niedostatecznego przestrzegania przepisów o ochronie informacji czy zwykłej nieostrożności funkcjonariuszy, czy pracowników w kontaktach ze środowiskiem pozapolicyjnym, dlatego obowiązki ciążące na policjantach w tym zakresie są im stale przypominane przez przedstawicieli BSW KGP podczas szkoleń w jednostkach i szkołach Policji. Temu celowi służy wręczanie słuchaczom szkolenia zawodowego podstawowego, opracowanego w BSW KGP *Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*, w którym jeden z rozdziałów poświęcony jest temu zagrożeniu i jego konsekwencjom – dla służby i samego policjanta.

I.8. Nadużycia w sferze logistyki i finansów Policji; korupcja i „zmowy cenowe” przy zamówieniach publicznych.

Biuro Spraw Wewnętrznych KGP postanowiło przypomnieć w niniejszej informacji niektóre kwestie, wynikające z dotychczasowego rozpoznania zagrożeń w obszarze logistyki i finansów Policji, w tym także nieprawidłowości ujawnionych przed analizowanym 2016 r. Problematyka ta pozostaje cały czas aktualna, a w naszej ocenie, w chwili obecnej zasługuje wręcz na zwrócenie na nią szczególnej

uwagi – zwłaszcza w kontekście rozpoczętej w bieżącym roku realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Specyfika nadużyć w sferze logistyki Policji nie pozwala na zestawienie danych statystycznych reprezentatywnych dla okresu analitycznego, czy porównania go z innym okresem, ponieważ w ujęciu rocznym wyniki pracy BSW KGP sprowadzają się do ujawnienia pojedynczych przypadków nadużyć, zaś proces wykrywczy w tych konkretnych przypadkach trwa nawet kilka lat. Logistyka stanowi natomiast obszar zagrożeń, które mogą generować poważne straty, zważywszy na olbrzymi majątek, jakim zarządza Policja. Pospolite w tym obszarze oszustwa i kradzieże dotyczą głównie gospodarki paliwowej i magazynowej, eksploatacji pojazdów służbowych i należności finansowych.

Osobny kierunek rozpoznania w sferze logistyki, a także finansów Policji, wyznacza dla BSW KGP zagrożenie korupcją i innymi nadużyciami przy zamówieniach publicznych. Prowadzenie rozpoznania stanowi niełatwe zadanie, dla realizacji którego ważne jest poznanie mechanizmów działań korupcyjnych. Zamówieniom publicznym może towarzyszyć także szereg oszukańczych praktyk, do których zaliczyć należy **tzw. zmwę cenową wykonawców**. Istotą tego przestępstwa, określonego w art. 305 § 1 kk, jest działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, polegające na utrudnianiu lub udaremnianiu przetargu publicznego poprzez wchodzenie w porozumienie z inną osobą, działając na szkodę właściciela mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany – w tym przypadku na szkodę Skarbu Państwa, reprezentowanego przez kierownika jednostki Policji.

I.9. Udział policjantów w nielegalnym obrocie środkami odurzającymi.

Każdy przypadek udziału policjanta w przestępczości narkotykowej stanowi potencjalne źródło poważnych zagrożeń dla niego samego, jak i dla służby. Funkcjonariusz, który zażywa środki odurzające lub substancje psychotropowe, podejmując czynności służbowe wobec osób posiadających lub dystrybuujących tego typu substancje, może dopuszczać się czynów zabronionych, w szczególności niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień (np. zaboru ujawnionych narkotyków). Zdarza się, że policjant w poszukiwaniu źródeł zaopatrzenia, aby się uwiarygodnić przed handlarzami, ostrzega ich i chroni. Niejednokrotnie, aby zarobić na zakup tych środków, sam przyjmuje „towar” na sprzedaż, a następnie ochrania odbiorców – własnych, a także innych handlarzy, jest w konsekwencji szantażowany przez środowisko przestępcze itp. Ponadto podczas wykonywania czynności służbowych - użycia broni, kierowania pojazdem służbowym w obecności osób objętych czynnościami - pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, stanowi on realne zagrożenie zarówno wobec osób, w stosunku do których czynności są wykonywane, jak również osób postronnych, a także dla pozostałych funkcjonariuszy Policji. Zdarza się, że prowadzone przez BSW KGP działania, skutkują ujawnieniem przypadków pełnienia służby przez policjantów pod wpływem narkotyków.

Tabela nr 18.

Zestawienie wybranych danych, dotyczących stwierdzonych procesowo przypadków udziału policjantów w przestępczości „narkotykowej” w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba podejrzanych policjantów	17	13
Liczba przedstawionych zarzutów	37	22
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	10	12

Źródło: Dane własne BSW KGP

Powyższe dane świadczą o spadku w 2016 r. niemal o połowę, względem roku poprzedzającego, liczby zarzutów przedstawionych policjantom w związku z udziałem w przestępczości narkotykowej, o czyny stypizowane w ustawie o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz w ustawie *Kodeks karny*. Podobny spadek charakteryzował także 2015 r. względem 2014 r. W 2016 r. zmniejszyła się też nieznacznie, względem 2015 r., liczba policjantów, objętych zarzutami, natomiast dane dot. oskarżonych o takie przestępstwa pozostają na zbliżonym poziomie. Należy podkreślić, że liczba przypadków zarzucenia policjantom popełnienia przestępstw narkotykowych czy oskarżenia o popełnienie tego rodzaju czynów, sprowadza się nadal do kilkunastu w skali roku.

I.10. Przemoc domowa z udziałem policjantów.

Czyny zabronione, polegające na stosowaniu przemocy domowej przez policjantów, są przestępstwami popełnianymi w obszarze zewnętrznych działań, nie pozostających w związku z pełnioną służbą w Policji, niemniej problematyka ta jest od 2012 r. monitorowana przez BSW KGP. Biuro nie jest natomiast jedyną komórką organizacyjną Policji, przy udziale której Prokuratura prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach o popełnienie przez funkcjonariuszy takich przestępstw.

Tabela nr 19.

Zestawienie wybranych danych z postępowań prowadzonych przy udziale BSW KGP, dotyczących stwierdzonych procesowo przypadków stosowania przez policjantów przemocy w rodzinie w latach 2015 i 2016.

	2015 rok	2016 rok
Liczba podejrzanych policjantów	8	11
Liczba przedstawionych zarzutów	11	15
Liczba policjantów objętych aktem oskarżenia	5	6

Źródło: Dane własne BSW KGP

Zaprezentowane na powyższym wykresie dane dot. wyników śledztw prowadzonych w 2016 r. sprawach o stosowanie przemocy w rodzinie wskazują, że liczba policjantów, którym przedstawiono w tym okresie zarzuty o popełnienie przestępstw z tym związanych, wzrosła o **27,3%** w stosunku do

odnotowanej w 2015 r. (niemniej dotyczy to nadal, biorąc pod uwagę lata 2014-2016, od kilku do kilkunastu przypadków w roku). Proporcjonalnie, o **26,7%**, w porównaniu do 2015 r., wzrosła również ilość przedstawionych im zarzutów. W 2016 r. wzrosła także, w stosunku do roku poprzedniego, o **17,7%**, liczba policjantów objętych aktem oskarżenia, natomiast również sprowadza się ona nadal do kilku przypadków oskarżenia policjanta w skali rocznej.

Występowanie przypadków stosowania przemocy domowej przez policjantów niewątpliwie wpływa negatywnie na wizerunek Policji, jako formacji powołanej do ścigania sprawców przestępstw. Dlatego kluczowe znaczenie ma obecnie podejmowanie wszelkiego rodzaju działań profilaktycznych przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Policji, których celem jest wprowadzanie, w ramach kontynuowania realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*, mechanizmów ochronnych służących przeciwdziałaniu przemocy domowej, jak również zwalczanie wszelkich ujawnionych przejawów przemocy domowej wśród policjantów. Zdaniem BSW KGP, kluczową rolę w tym procesie powinni pełnić ich bezpośredni przełożeni, ponieważ mają największą siłę oddziaływania na podwładnych, możliwość rozpoznawania i reagowania na symptomy takich zachowań, ustalania ich przyczyn i podejmowania działań zaradczych.

I.9. Komentarz do charakterystyki zagrożenia dot. Policji, w oparciu o dane własne BSW KGP.

Przedstawiony w niniejszej informacji częściowy obraz przestępczości z udziałem funkcjonariuszy oraz pracowników, a także osób spoza Policji, w 2016 roku, ilustruje z jednej strony poziom zagrożenia dot. środowiska policyjnego, z drugiej zaś skuteczność pracy Biura w tym okresie – w aspekcie zwalczania przestępczości, ale też zapobiegania jej. Należy wziąć pod uwagę, że najwyższe liczby podejrzanych – tak policjantów jak i pracowników - odnotowano znacznie wcześniej - w 2007 roku, natomiast w następnych latach ich liczba była już zawsze mniejsza, i to zazwyczaj znacznie, od statystyki z tego okresu. **Spadek liczby podejrzanych i względna stabilizacja poziomu pozostałych wskaźników procesowych w ostatnich latach, to w ocenie BSW KGP rezultat m. in. szeroko rozumianej i stale rozwijanej profilaktyki, ukierunkowanej przede wszystkim na podniesienie świadomości funkcjonariuszy i pracowników oraz wskazywanie właściwym przełożonym źródeł potencjalnych zagrożeń i sposobu ich ograniczania.** Ale nie tylko, bo także inicjatyw Biura w zakresie doskonalenia rozwiązań prawnych i technicznych, które mają wpływ na bezpieczeństwo wykonywania czynności przez policjantów oraz sprawną weryfikację zastrzeżeń, zgłaszanych przez obywateli. Szerzej piszemy o tym w dalszej części niniejszego opracowania. Nie mniej oczywiste jest, że **profilaktyka wewnątrz Policji to kierunek słuszny od momentu przyjęcia oraz wymagający kontynuowania i rozwijania w przyszłości.**

Podobne wnioski nasuwają się po analizie danych o efektach procesowych z ubiegłych lat w odniesieniu do osób spoza Policji (najczęściej korumpujących policjantów lub w inny sposób działających na szkodę naszej służby). Z danych tych wynika, że po znacznym spadku w 2015 r., liczba

podejrzanych w tej kategorii osób w analizowanym 2016 r. pozostała na takim samym poziomie. Należy w związku z tym nadal uwzględniać środowisko „zewnętrzne” Policji w działalności edukacyjnej.

II. Obraz przestępczości w środowisku policyjnym w 2016 r. według danych Prokuratury Krajowej.

Dzięki prowadzonej od 2007 r. współpracy z Prokuraturą Krajową, która monitoruje zagrożenie przestępczością w Policji, BSW KGP otrzymało z Departamentu Postępowania Przygotowawczego PK kolejne roczne sprawozdanie dotyczące przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, oparte na danych ze spraw prowadzonych przez poszczególne Prokuratury Regionalne. Zakres danych daje pełniejszy obraz zagrożenia w środowisku policyjnym, ponieważ uwzględnia też postępowania prowadzone przez jednostki Prokuratury bez inicjatywy i udziału Biura – np. wszczęte na podstawie zawiadomień złożonych przez inne komórki i jednostki Policji lub obywateli. Dane te, inaczej niż gromadzone przez BSW KGP, obejmują funkcjonariuszy i pracowników łącznie.

Tabela nr 20.

Wybrane dane dotyczące przestępczości funkcjonariuszy i pracowników Policji w latach 2015 i 2016

	2015 rok	2016 rok
Liczba zawiadomień o przestępstwie o czyny funkcjonariuszy i pracowników cywilnych	7174	7587
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych	2891	2938
Liczba podejrzanych	457	389

Źródło: Dane Prokuratury Krajowej

Tabela nr 21.

Wybrane dane dot. postępowań prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia, w latach 2015 i 2016

	2015 rok	2016 rok
Liczba funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji objętych aktem oskarżenia	281	271
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia	155	167

Źródło: Dane Prokuratury Krajowej

W 2016 r. prokuratorzy w **47** przypadkach skierowali w śledztwach prowadzonych przeciwko funkcjonariuszom i pracownikom Policji, na podstawie art. 336 § 1 kpk, wnioski o warunkowe umorzenie postępowania - podobnie jak w 2015 r. kiedy liczba tych przypadków wyniosła 40. Dane te wskazują na częste korzystanie w ostatnich latach z tego rozwiązania. Sądy wydały w 2016 r. wyroki skazujące wobec **106** oskarżonych policjantów i pracowników, tj. w stosunku do 19 mniej niż w 2015 r., kiedy skazanych zostało 125 osób.

Należy przy tym zaznaczyć, że dane Prokuratury Krajowej obejmują wszystkie kategorie przestępstw - także te, popełnione bez związku ze służbą czy pracą w Policji, np. określone w art. 178a kk.

Ocena przekazanych przez Prokuraturę Krajową danych dot. postępowań przygotowawczych w stosunku do funkcjonariuszy i pracowników Policji - także przy uwzględnieniu danych z minionego roku - potwierdza formułowany już wcześniej wniosek o względnej stabilizacji wskaźników procesowych w analizowanym okresie.

III. Priorytetowe kierunki pracy BSW KGP oraz podejmowane inicjatywy na rzecz Policji.

Pośród kierunków pracy realizowanych w 2016 r. (w większości aktualnie kontynuowanych) przez BSW KGP na rzecz Policji, w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa i skuteczności wykonywania jej ustawowych zadań, priorytetowe znaczenie mają:

III.1. Działania w obszarze ruchu drogowego.

W 2016 r. działaniom rozpoznawczym i reaktywnym BSW KGP w tym obszarze towarzyszyła intensywna profilaktyka, adresowana do policjantów pełniących służbę na drodze, ich przełożonych oraz samych uczestników ruchu drogowego. Biuro kontynuuje w ten sposób wdrażanie w Policji wypracowanych - na podstawie m. in. wniosków z corocznych analiz zagrożeń w obszarze ruchu drogowego – kierunków działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw o charakterze korupcyjnym, tj.:

- wzmocnienie nadzoru służbowego wobec policjantów pełniących służbę na drogach,
- dążenie do wprowadzenia rejestratorów przebiegu służby w pojazdach służbowych RD,
- edukacja policjantów,
- podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, skierowanych zarówno do policjantów jak również do obywateli,

- kontynuowanie spotkań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania korupcji we wszystkich komórkach ds. ruchu drogowego i prewencji.

W lutym 2016 r. przekazano do wydziałów BSW KGP z województw, na terenie których zlokalizowane są szkoły Policji oraz WSPol. w Szczycinie, pierwsze wydanie opracowanego przez komórkę analityczną Biura, ***Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*** (w nakładzie 10 tysięcy egzemplarzy), w którym jeden z rozdziałów poświęcony został właśnie przeciwdziałaniu zagrożeniom korupcyjnym przy kontroli ruchu drogowego i właściwemu reagowaniu na sytuacje korupcyjne. Przy opracowaniu tej broszury, autorzy wskazali zagrożenia związane z pełnieniem służby na drodze, starając się uświadomić wstępującym do Policji, że zetknięcie się z tym zagrożeniem jest nieuniknione, zaś z drugiej strony - wskazać im właściwy sposób postępowania w sytuacjach, kiedy sami staną się adresatami korupcyjnej propozycji, ale też gdy będą świadkami przyjęcia korzyści przez innego funkcjonariusza. Przedstawiciele BSW KGP wręczali poradnik w 2016 r. wszystkim uczestnikom szkolenia zawodowego podstawowego podczas zajęć profilaktycznych w szkołach Policji. Praktyka ta jest kontynuowana, a WSPol. w Szczycinie przygotowała kolejny nakład w ilości 10 tysięcy egzemplarzy.

Na pierwszym miejscu - korzystając także z okazji, jaką stwarza opracowanie niniejszej informacji i jej przekazanie, w pierwszej kolejności, do wiadomości kadry kierowniczej Policji - Biuro stawia nadal przypominanie o konieczności doskonalenia przez przełożonych szeroko rozumianego nadzoru: od prowadzenia postępowań kwalifikacyjnych w stosunku do kandydatów do służby w Policji, poprzez decydowanie o skierowaniu policjantów do pełnienia służby na drogach, aż po dbałość o przestrzeganie dyscypliny służbowej przy realizacji czynności policyjnych związanych z ruchem drogowym.

Pozytywne efekty w aspekcie przeciwdziałania nadużyciom, przynosi także, zdaniem BSW KGP, upowszechnienie wyposażenia radiowozów w zewnętrzny monitoring, ponieważ to rozwiązanie techniczne wzmacnia nadzór, a z drugiej strony zwiększa bezpieczeństwo prawne policjantów wykonujących czynności na drodze.

II.2. Działania BSW KGP w związku z realizacją zamówień publicznych Policji, w tym przeprowadzanych w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

BSW KGP, korzystając z doświadczeń, wynikających z monitorowania prawidłowości realizacji i rozliczenia inwestycji Policji w ramach „***Programu standaryzacji komend i komisariatów Policji na lata 2013 – 2015***”, podjęło kolejną inicjatywę w tym zakresie – w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „***Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020***”. W wyniku przedstawionych przez Biuro wniosków z analizy potencjalnych zagrożeń oraz wynikających z nich propozycji środków zaradczych, Komendant Główny Policji w drodze *Decyzji nr 42 z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie obowiązku współdziałania kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji z Biurem*

Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w zakresie realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”, zobowiązał:

- Dyrektora Biura Spraw Wewnętrznych KGP do sprawowania nadzoru nad czynnościami realizowanymi przez funkcjonariuszy kierowanego Biura, w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania nieprawidłowości dotyczących realizacji zadań związanych ze stosowaniem w Policji przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020”.
- kierowników jednostek organizacyjnych Policji, dyrektorów biur i równorzędnych komórek organizacyjnych KGP, Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, szkół policyjnych oraz Dyrektora Centrum Usług Logistycznych do współdziałania z Biurem Spraw Wewnętrznych KGP w realizacji tego zadania.

Wydziały BSW KGP, na polecenie Dyrektora Biura, podjęły w związku z powyższym działania, mające na celu rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie nieprawidłowości przy realizacji wydatków rzeczowych (określonych docelowo na kwotę 3 mld 119 mln 980 tys. zł,) przewidzianych w ramach „Programu modernizacji ...” na inwestycje budowlane, zakup wyposażenia Policji oraz wyposażenia osobistego i ochronnego policjantów. Jednocześnie Dyrektor BSW KGP, w ramach sprawowanego nadzoru, powołał zespół do koordynacji wykonywania przez funkcjonariuszy Biura zadań profilaktycznych i operacyjno-wykrywczych w tym zakresie.

W celu przeciwdziałania powstawaniu, a także eliminowania nieprawidłowości przy realizacji zamówień publicznych na rzecz Policji, funkcjonariusze BSW KGP będą w czasie trwania „Programu modernizacji ...”, przede wszystkim monitorować przygotowanie, realizację, a następnie rozliczanie umów, związanych z zaopatrzeniem oraz inwestycjami.

Działania w tym zakresie będą realizowane w drodze czynności o charakterze prewencyjnym – poprzez profilaktykę korupcji i innych nadużyć oraz weryfikację uzyskiwanych sygnałów dot. zagrożeń w obszarze procesu modernizacji Policji, a także czynności wykrywcze – realizowane metodami operacyjno-rozpoznawczymi oraz procesowymi, ukierunkowane na ujawnianie przestępstw korupcyjnych, gospodarczych (np. zмовы cenowe) i kryminalnych (np. kradzieże), które mogą towarzyszyć realizacji „Programu modernizacji...”. W celu zabezpieczenia przed nadużyciami, BSW KGP będzie stosować przede wszystkim następujące mechanizmy:

- monitoring procedur wykorzystywanych podczas „Programu modernizacji...”,
- działania prewencyjne – cykliczne spotkania z kadrą kierowniczą danego garnizonu i pozostałymi osobami uczestniczącymi w procesie realizacji „Programu modernizacji...”, podczas których będą

omawiane zagrożenia i konsekwencje służbowo-karne wynikające z nieprzestrzegania procedur i nierzetelności z zakresie dokonywanych zakupów albo prowadzonych inwestycji, jak również bieżące problemy wynikłe podczas realizacji ,

- monitorowanie przygotowania, realizacji, odbioru oraz rozliczenia zakupów i inwestycji w ramach „Programu modernizacji...”, pod kątem pozyskiwania i weryfikacji informacji mogących świadczyć o popełnieniu czynu wypełniającego znamiona przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem odbiorów końcowych, realizacji zobowiązań gwarancyjnych i rozliczeń finansowych, w tym nakładania kar umownych),
- inicjowanie w uzasadnionych przypadkach wszczęcia postępowania przygotowawczego i wykonywanie czynności dochodzeniowo-śledczych, powierzonych przez Prokuraturę,
- inicjowanie audytu i kontroli wydatkowania środków budżetowych i gospodarowania materiałowego; współpracę z komórką audytu w celu identyfikacji symptomów zмовy cenowej.

Kolejnym działaniem w ramach realizacji inicjatywy, mającej na celu zapobieganie powstawaniu, jak również eliminowanie nieprawidłowości w sferze logistyki Policji, jest rozpoczęta w 2015 r. i prowadzona w 2016 r., weryfikacja przez BSW KGP tzw. zakupów podprogowych, tj. tych, które nie zostały zrealizowane w trybie postępowania o udzielenie zamówień dostaw, usług lub robót budowlanych, a których wartość nie przekracza ustawowo określonej kwoty 30 tys. euro.

III.3. Działania na rzecz ochrony informacji.

Informacje, którymi dysponuje Policja w związku wykonywaniem ustawowych zadań, stanowią i zawsze będą stanowić cenny zasób dla przedstawicieli m. in. świata przestępczego. Analiza i ocena zagrożenia ujawnianiem informacji służbowych, wskazuje, że dotyczy ono zarówno zawartej konkretnych sprawach wiedzy na temat zgromadzonego materiału i zamiarach Policji, jak też danych zgromadzonych w policyjnych systemach informatycznych, a także innych np. telekomunikacyjnych. Policjanci posiadający dostęp do tych zasobów są potencjalnie zagrożeni presją osób zabiegających o ujawnienie określonych danych. Jak już wspomnieliśmy w szczegółowej charakterystyce tego obszaru, zawartej w pkt. I.7 niniejszej analizy - nie tylko wspomnianych już przedstawicieli świata przestępczego, ale także biur detektywistycznych, kancelarii prawnych, firm ubezpieczeniowych, mediów. To przede wszystkim do tych policjantów kierowane są propozycje ujawnienia informacji, w zamian za stosowną gratyfikację. Ze spraw udostępniana jest głównie wiedza o prowadzonych czynnościach policyjnych oraz osobach objętych działaniami operacyjnymi i czynnościami procesowymi, a z policyjnych systemów informatycznych – także o właścicielach skradzionych pojazdów, osobach poszukiwanych itp.

W 2016 r. BSW KGP kontynuowało, w sposób usystematyzowany, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, działania w zakresie ujawniania i ścigania sprawców tego rodzaju przestępstw, które uwzględniały m. in. zintensyfikowanie współpracy z przełożonymi wszystkich szczebli

i innymi komórkami służby kryminalnej w celu pozyskiwania informacji o zdarzeniach wymagających weryfikacji, np. o nieudanych (z niewyjaśnionych przyczyn) działaniach Policji czy podejrzanych sprawdzeniach w systemach informatycznych dot. członków grup przestępczych.

W ubiegłym roku Biuro kontynuowało także realizację podjętej w 2013 r. inicjatywy, polegającej na monitorowaniu obszaru przetwarzania danych osobowych, uzyskiwanych za pośrednictwem Krajowego Systemu Informacyjnego Policji - pod względem zagrożenia dokonywaniem przez funkcjonariuszy i pracowników Policji sprawdzeń nie uzasadnionych potrzebami służby i przekazywaniem uzyskanych danych osobom nieuprawnionym. Systematyczną weryfikacją objęta jest wytypowana grupa sprawdzeń. Czteroletnia już praktyka weryfikacji potwierdza trafność tej inicjatywy - w szeregu przypadkach ujawniono brak uzasadnienia dokonania sprawdzeń potrzebami służby. Przełożeni wszczynają wówczas czynności wyjaśniające, a wobec winnych nadużyć - wyciągają konsekwencje.

III.4. Zintensyfikowanie działań w ramach *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*

Biuro Spraw Wewnętrznych KGP uczestniczy w realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”* od początku jego wprowadzenia w 2012 r. Udział funkcjonariuszy Biura w profilaktyce tego zagrożenia polega na przede wszystkim na uwzględnianiu problematyki przemocy podczas szkoleń z policjantami w jednostkach i szkołach Policji. Celem takich spotkań jest między innymi kształtowanie właściwych postaw i zwiększenie świadomości odpowiedzialności za zachowania – również za te, poza służbą.

Funkcjonariusze Biura uczestniczą również niejednokrotnie w czynnościach procesowych, prowadzonych przez Prokuraturę w przypadkach, kiedy zachodzi już uzasadnione podejrzenie, że doszło do przemocy domowej ze strony policjanta. Zdaniem Biura, działania reaktywne polegające na ściganiu potencjalnego sprawcy, to w tej delikatnej materii działania spóźnione, ponieważ doszło już zarówno do wyrządzenia przez „stróża prawa” krzywdy najbliższym osobom, jak też (najczęściej) ucierpiał z tego powodu wizerunek Policji.

W związku z tym najbardziej zasadne jest, aby wiodącą rolę w zapobieganiu i wczesnym reagowaniu na przypuszczenie przemocy domowej w rodzinach policyjnych, odgrywały osoby ze środowiska zawodowego – przede wszystkim bezpośredni przełożeni policjantów i psychologzy. Podkreślając tę rolę, pragniemy przypomnieć kwestie związane z monitorowaniem przez bezpośrednich przełożonych zagrożenia, związanego z przypadkami dopuszczenia się przez podległych funkcjonariuszy przemocy w rodzinie.

Zgodnie z § 8 pkt. 10 zarządzenia Nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 6 października 2014 r. w sprawie form i metod wykonywania niektórych zadań służbowych przez psychologów pełniących służbę lub zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP 2014 poz. 118), przemoc fizyczna lub psychiczna w rodzinie policjanta lub pracownika włączona została do podstawowego katalogu sytuacji kryzysowych. Psycholog policyjny w szczególności uzyskuje, z zachowaniem ograniczeń

wynikających z odrębnych przepisów, informacje niezbędne do podjęcia interwencji kryzysowej albo udzielenia policjantowi lub pracownikowi pierwszej pomocy emocjonalnej, nawiązuje bezpośredni kontakt z policjantem lub pracownikiem, udziela policjantowi lub pracownikowi pierwszej pomocy emocjonalnej albo ustala w porozumieniu z policjantem lub pracownikiem czas i miejsce interwencji kryzysowej.

Jak wynika z przepisów przywołanego zarządzenia, bezpośredni przełożony policjanta lub pracownika, po uzyskaniu informacji o wystąpieniu sytuacji kryzysowej wnioskuje do kierownika komórki właściwej do spraw psychologii o niezwłoczne wyznaczenie psychologa policyjnego do podjęcia interwencji kryzysowej albo udzielenia policjantowi pierwszej pomocy emocjonalnej.

Biorąc powyższe pod uwagę, również BSW KGP będzie nadal rozpoznawać zagrożenie popełnianiem przez policjantów w przestępstw, polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie. Problematyka ta jest aktualnie objęta zainteresowaniem w oparciu o realizację polecenia Komendanta Głównego Policji o wzmocnieniu działań nadzorczych przez przełożonych i kierowników jednostek Policji. Przedmiotowy nadzór ukierunkowany został na:

- uzyskanie informacji o możliwych trudnych sytuacjach rodzinnych policjantów w celu podjęcia działań wspierających, profilaktycznych i szkoleniowych,
- konsekwentne reagowanie przez przełożonych wobec tych policjantów, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a szczególnie względem tych, którzy dopuszczają się zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa.

Wymienione działania nadzorcze stanowią powtórzenie i przypomnienie obowiązków spoczywających na bezpośrednim przełożonym policjanta, wobec którego stwierdzone zostało stosowanie przemocy w rodzinie, nałożonych na kadrę kierowniczą wytycznymi nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r. w *sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie karty*. Stosowanie tych wytycznych służy bezpośrednio realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”* z 2012 roku.

Jednocześnie, BSW KGP, w zakresie tej problematyki oraz w odniesieniu do poleceń Komendanta Głównego Policji ze stycznia 2017 r., podjęło już współpracę z Biurem Kontroli KGP, które monitoruje wszelkie wydarzenia nadzwyczajne z udziałem policjantów - w celu uzyskiwania na bieżąco sygnałów z terenu całego kraju o przypadkach przemocy w rodzinach policyjnych. Współpraca ta ma na celu poszerzenie wiedzy o tego typu przestępczych zachowaniach policjantów, jak również umożliwić funkcjonariuszom BSW KGP skuteczniej zaangażować się w neutralizowanie zagrożenia przypadkami stosowania przemocy w rodzinie, poprzez podejmowanie kierunkowych działań profilaktycznych i reaktywnych.

III.5. Profilaktyka przestępczości w Policji.

Od 2006 r. BSW KGP rozwija przedsięwzięcia profilaktyczne na rzecz środowiska policyjnego, adresowane do wszystkich funkcjonariuszy i pracowników Policji. Celem tych działań pozostaje nadal:

- podnoszenie świadomości policjantów i pracowników w zakresie obszarów zagrożeń przestępczością w środowisku policyjnym, z naciskiem na wskazywanie, jak radzić sobie w sytuacjach korupcyjnych,
- kształtowanie przez przełożonych właściwych postaw i podnoszenie poziomu świadomości zagrożeń wśród podległych policjantów – poprzez oddziaływanie i reagowanie na przejawy nieprawidłowości,
- inspirowanie do podjęcia przedsięwzięć prewencyjnych przez inne jednostki/komórki organizacyjne Policji.

Przeciwdziałanie przestępczości wśród policjantów i pracowników Policji odbywa się wielopłaszczyznowo, ale podstawową formą jest i pozostanie systematyczna obecność przedstawicieli BSW KGP w jednostkach i szkołach. Od **2006 r.**, w którym Biuro rozpoczęło w sposób usystematyzowany działalność profilaktyczną, to już **9122 spotkania z kadrą kierowniczą oraz szkoleń dla policjantów i pracowników** w jednostkach i szkołach Policji. W analizowanym **2016 r.** przedstawiciele Biura uczestniczyli w odprawach i spotkaniach z udziałem kadry kierowniczej garnizonów oraz przeprowadzili szkolenia profilaktyczne dla funkcjonariuszy (w tym nowo wstępujących do Policji) i pracowników cywilnych w jednostkach **600** razy, a w szkołach **84** razy. W trakcie tych bezpośrednich kontaktów przedstawiciele Biura przekazali wiedzę o potencjalnych zagrożeniach jak też zapobieganiu im, łącznie **24122** funkcjonariuszom i pracownikom Policji.

Częste kontakty i działalność edukacyjna przekłada się na budowanie zaufania oraz wzmacnianie pozytywnego wizerunku BSW KGP jako struktury nie nastawionej wyłącznie na wykrywanie przestępstw i ściganie ich sprawców, ale dbającej o świadomość całej kadry policyjnej i bezpieczeństwo służby. Jednocześnie, obecność przedstawicieli Biura w jednostkach i szkołach pozwoliła na szersze poznanie potrzeb środowiska policyjnego. Znajomość tych potrzeb pozwoliła na opracowanie w ubiegłych latach ***Poradnika dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP KORUPCJI*** (w 2014 r., nakład łącznie 24 tys. egzemplarzy 2 w edycjach) oraz ***Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*** (w 2015 r., nakład dotychczas w 2 edycjach - 20 tys. egzemplarzy), które także w minionym, 2016 r., były wręczane przez oficerów BSW KGP uczestnikom zajęć profilaktycznych, prowadzonych w jednostkach i szkołach Policji. W przypadku drugiego z poradników - przybliżenie funkcjonariuszom, którzy dopiero rozpoczynają służbę, podstawowych zagrożeń, ich konsekwencji i sposobów radzenia sobie w problematycznych sytuacjach, ma na celu umożliwienie im tytułowego „bezpiecznego startu” w formacji i stanowi uzupełnienie wiedzy przekazywanej im przez kadrę dydaktyczną szkół i przedstawicieli BSW KGP podczas szkolenia zawodowego podstawowego.

BSW KGP na bieżąco korzysta także z pozostałych wypracowanych środków oddziaływania profilaktycznego, przede wszystkim w postaci wystąpień do kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji, w sytuacjach, gdy dostrzeżone zostaje występowanie patologii albo czynników kryminogennych, a podjęcie właściwych działań zapobiegawczych pozostaje w gestii przełożonych. W latach 2006 – 2016 tut. Biuro skierowało takie wystąpienia w **796** przypadkach, w tym w 2016 r. **87** razy, często wskazując jednocześnie propozycje działań zaradczych.

W zakresie szeroko rozumianej profilaktyki w Policji, tut. Biuro kontynuuje udział w pracach nad doskonaleniem obowiązujących rozwiązań prawnych i organizacyjnych dot. funkcjonowania Policji, mających na celu zarówno przeciwdziałanie nadużyciom (przede wszystkim korupcji i przemocy na służbie), jak również podniesienie poziomu „bezpieczeństwa” policjantów wykonujących czynności służbowe (ochrona przed pomówieniami ze strony osób objętych czynnościami, zwłaszcza o rzekome przekroczenie uprawnień).

W tym celu BSW KGP realizuje także działalność informacyjną skierowaną do społeczeństwa, m. in. poprzez publikowanie na stronie internetowej Biura opisów przykładów oczyszczenia policjantów z fałszywych oskarżeń i ścigania sprawców pomówień, jak również informacji o konsekwencjach ponoszonych przez osoby, które dopuszczają się korumpowania. Od listopada 2016 r. tut. Biuro uczestniczy w projekcie Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, polegającym na opracowaniu **kompedium obywatelskiego „Co może policjant, co mogą ja”** – w zakresie zagadnień związanych z odpowiedzialnością za korumpowanie czy fałszywe oskarżanie policjantów, a także z sytuacjami, w których obywatel powinien zwrócić się do BSW KGP.

III.6. Współpraca BSW KGP z Prokuraturą w zakresie doskonalenia metodyki ścigania karnego przestępczości w Policji.

Kontynuowana od 2007 r. współpraca BSW KGP z Prokuraturą w zakresie organizacji przedsięwzięć o charakterze szkoleniowym, zaowocowała w 2016 r. zorganizowaniem wspólnie z Departamentem Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej kolejnych **dwóch narad ogólnopolskich** z udziałem prokuratorów, koordynujących nadzór nad postępowaniami przygotowawczymi, prowadzonymi wobec funkcjonariuszy i pracowników Policji. W naradach tych wzięli udział: prokurator koordynator z ramienia Prokuratury Krajowej i inni prokuratorzy szczebla krajowego oraz prokuratorzy-koordynatorzy z prokuratur regionalnych i okręgowych. W naradach tych wzięło udział łącznie **56** prokuratorów, policjanci Biura, przedstawiciele kierownictwa Departamentu Bezpieczeństwa MSWiA i Ministerstwa Sprawiedliwości.

Z uwagi na zmiany organizacyjne i personalne w Prokuraturze, w tematyce narad uwzględniono przypomnienie roli BSW KGP i zasad współpracy w sprawach dot. przestępstw z udziałem funkcjonariuszy i pracowników Policji, jak również poruszono bieżące kwestie, np. wynikające z nowelizacji kpk.

Ogółem, w latach 2010-2016, w naradach szkoleniowych wzięło udział **1136** prokuratorów z jednostek wszystkich szczebli prokuratury, z terenu całego kraju. Efektem tej działalności BSW KGP w latach 2010 – 2016 była przede wszystkim niezwykle cenna wymiana doświadczeń, służąca zarówno przybliżeniu specyfiki zadań Biura, jak też doskonaleniu metodyki zwalczania przestępczości w Policji i podnoszeniu skuteczności prowadzonych działań operacyjnych i procesowych.

III.7. Wzmocnienie ochrony prawnej funkcjonariuszy i pracowników Policji.

W związku z tym, że poszczególne inicjatywy BSW KGP dot. tworzenia warunków bezpiecznego i sprawnego wykonywania zadań przez policyjną kadrę - poprzez m. in. poprzez wzmocnienie szeroko rozumianej ochrony prawnej funkcjonariuszy i pracowników - wpisują się w charakterystykę ujętych w niniejszej analizie obszarów zagrożeń oraz głównych kierunków działań Biura, w tym rozdziale pragniemy przypomnieć tylko niektóre z nich.

III.7.1. Zmiany w przepisach prawa powszechnego i policyjnego.

BSW KGP popiera wprowadzenie zainicjowanych wcześniej rozwiązań prawnych, a także proponuje aktualnie nowe rozwiązania, oparte na m. in. na wnioskach z analiz zagrożeń:

- uzupełnienie ustawy o Policji o przepisy, służące zapobieganiu przyjmowania do służby w Policji, a także jej kontynuowania, przez osoby, świadomie zażywające środki odurzające lub substancje psychotropowe,
- wprowadzenie w ustawie o Policji przepisów, dopuszczających stosowanie „testu weryfikacyjnego” lojalności funkcjonariusza (w oparciu o doświadczenia ze stosowania podobnego instrumentu w innych krajach, zebrane w ramach współpracy międzynarodowej),
- nowelizację przepisów dot. monitoringu wizyjnego, w sposób umożliwiający rejestrację przebiegu czynności policyjnych także poza miejscem publicznym,
- wprowadzenie w opracowywanym *Zarządzeniu Komendanta Głównego Policji w sprawie organizacji i pełnienia służby na drogach*, rozwiązań umożliwiających monitorowanie obrazu z wnętrza radiowozu - w oparciu o informacje nt. skuteczności zastosowania takiego rozwiązania w innym kraju, gdzie takie rozwiązanie sprawdziło się zarówno z punktu widzenia zapobiegania korupcji, jak również ochrony funkcjonariuszy przed pomówieniami,
- uwzględnienie przy opracowywaniu przepisów nowego *zarządzenia Komendanta Głównego Policji w sprawie planowania i udzielania zamówień publicznych w Komendzie Głównej Policji*, wniosków wynikających z ujawnionych oszukańczych praktyk, polegających na wprowadzaniu przez oferentów w błąd osób odpowiedzialnych w Policji za zamówienia publiczne – w celu przeciwdziałania takim zagrożeniom.

III.7.2. Upowszechnienie opracowywanych przez BSW KGP publikacji, adresowanych do środowiska policyjnego oraz do obywateli oraz inne inicjatywy na rzecz ochrony przed zagrożeniami.

Jak wcześniej wspominaliśmy, w bieżącym roku zaplanowane jest dalsze rozpowszechnianie wśród funkcjonariuszy kończących szkolenie zawodowe podstawowe, ***Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START***, którego podstawowym celem podnoszenie świadomości młodych policjantów w zakresie identyfikowania zagrożeń w służbie i właściwego reagowania na nie.

Ponadto BSW KGP będzie kontynuować udział w przedsięwzięciach o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i prawno-organizacyjnym na rzecz tworzenia warunków, służących szeroko rozumianej ochronie funkcjonariuszy Policji, które zostały zainicjowane przez inne podmioty, w tym:

- pracach zespołu MSWiA do wdrażania postanowień resortowej *Strategii działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji na lata 2015-2017* - w odniesieniu do przeciwdziałania nadużyciu jednego z uprawnień: stosowania przymusu (zespół traktuje zagadnienie szerzej, nie ograniczając się do przeciwdziałania przemocy czy dyskryminacji; uwzględnia działania mające celu kształtowanie praworządnych postaw policjantów i zapobieganie jakimkolwiek nadużyciom uprawnień – poprzez doskonalenie procedury doboru kandydatów, procesu szkolenia i doskonalenia zawodowego, profilaktyki, a także mechanizmów oceny pełnienia służby i nadzoru ze strony przełożonych),
- realizacji inicjatyw Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, polegających na: opracowywaniu ***Kompendium obywatelskiego „Co może policjant, co mogą ja?”*** oraz przygotowaniu programów spotkań szkoleniowych dla funkcjonariuszy pt. ***Przeciwdziałanie stosowaniu tortur***,
- pracach zespołu powołanego decyzją Komendanta Głównego Policji nr 41 z dnia 1 marca 2017 r. do opracowania wewnętrznej polityki antykonfliktowej.

IV. Kontynuacja udziału BSW KGP w realizacji przez Policję założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji.

Opisane w niniejszym opracowaniu działania BSW KGP – zarówno wskazane jako priorytetowe, jak też wspomniane przy charakteryzowaniu zagrożeń, wpisują się w kontynuację realizacji zadań wynikających dla Policji z ***Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014 – 2019***, którego główny cel stanowi ograniczenie korupcji w kraju. Realizacja tego ***Programu*** służy jednocześnie wdrażaniu strategii ***„Sprawne Państwo 2020”***. Zgodnie z opracowanym na jego podstawie

w styczniu 2015 r. przez Komendę Główną Policji - jako urząd centralny, na poziomie którego odbywa się zarówno koordynacja jak też realizacja konkretnych działań - planem realizacji tych zadań, BSW KGP odpowiada za prowadzenie oraz koordynację działań antykorupcyjnych wewnątrz Policji, natomiast za działania „na zewnątrz” odpowiada Biuro Kryminalne KGP. BSW KGP kontynuowało w 2016 r. i będzie nadal prowadzić działania, ukierunkowane na realizację dwóch celów szczegółowych RPPK:

„Wzmocnienie działań prewencyjnych i edukacyjnych”, poprzez realizację zadań:

- legislacyjnych (analiza efektywności obowiązujących przepisów, inicjowanie zmian),
- zarządczych (wzmocnienie roli kontroli, współpraca międzynarodowa - wymiana dobrych praktyk);
- edukacyjnych (m.in. wdrożenie edukacji antykorupcyjnej do programów kształcenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy publicznych, organizowanie współpracy z innymi instytucjami);

„Wzmocnienie zwalczania korupcji”

- monitorowanie zagrożeń korupcyjnych i zwiększenie skuteczności ścigania tych przestępstw przez doskonalenie przepisów prawa dla lepszej współpracy organów ścigania i penalizacji nowych zjawisk; w 2016 r. BSW KGP m. in. kontynuowało w poszczególnych garnizonach i szkołach czynności dot. sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania Funduszu Wsparcia Policji, które będą w bieżącym roku kontynuowane. Aktualnie działaniami antykorupcyjnymi BSW KGP objęto przedsięwzięcia realizowane przez Policję w ramach ***Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu***,
- opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń w zwalczaniu korupcji między organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz wzmacnianie współpracy międzynarodowej; w tym zakresie BSW KGP m. in. prowadziło w 2016 r. i kontynuuje współpracę z podobnymi służbami z innych państwach, także w oparciu o zawierane porozumienia o współpracy przy realizacji niektórych przedsięwzięć.

Zdaniem BSW KGP, zrealizowanie w kolejnych latach funkcjonowania RPPK, wszystkich zadań określonych dla Policji, wymagać będzie szerszego niż dotychczas zaangażowania całego środowiska policyjnego, a zwłaszcza współdziałania z kierownikami jednostek i szkół. Jednostki Policji wszystkich szczebli powinny nadal wspomagać KGP w realizacji programu, przede wszystkim poprzez działania edukacyjne ukierunkowane na oddziaływanie na osoby spoza Policji, mające na celu m.in. podnoszenie świadomości z zakresu przestępstw korupcyjnych, wytworzenie braku społecznego przyzwolenia na ich popełnianie – w tym na korumpowanie policjantów. BSW KGP pragnie podkreślić, iż należy przy tym mieć na uwadze wynikającą z sondaży opinii publicznej, wiedzę o oczekiwaniach społecznych wobec Policji: **skuteczności**, którą przypadki korupcji obniżają, a jednocześnie: **uczciwości i nieprzekupności**.

V. Struktura Biura Spraw Wewnętrznych KGP po zmianach w 2016 r.

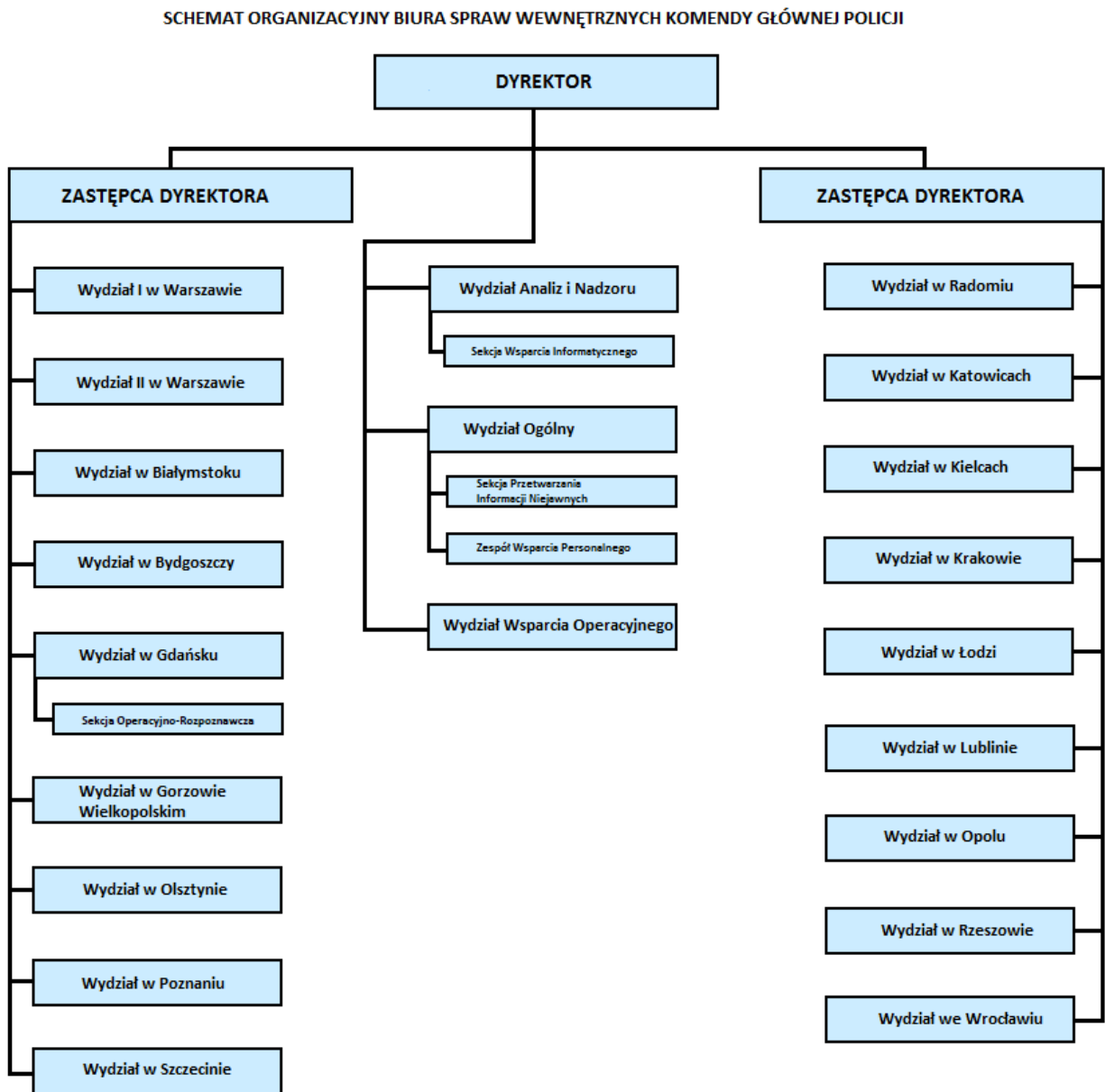
Z dniem 15 kwietnia 2016 r., na podstawie Rozkazu organizacyjnego Komendanta Głównego Policji z dnia 14 kwietnia 2016 r., *uchylającego dotychczasową strukturę organizacyjno-etatową Biura Spraw Wewnętrznych KGP*, nastąpiły ważne zmiany organizacyjne w strukturze Biura:

- rozwiązaniu uległ Zarząd w Warszawie BSW KGP, a w oparciu o jego dotychczasowe wydziały I, II i III, utworzone zostały: **Wydział I w Warszawie oraz Wydział II w Warszawie BSW KGP**,
- dotychczasowy Wydział IV Zarządu w Warszawie BSW KGP, został przekształcony w **Wydział Wsparcia Operacyjnego BSW KGP**,
- dotychczasowy Wydział w Radomiu Zarządu w Warszawie BSW KGP został podporządkowany bezpośrednio jednemu z Zastępców Dyrektora BSW KGP – jako Wydział w Radomiu BSW KGP,
- W Wydziale Analiz i Nadzoru BSW KGP utworzona została Sekcja Wsparcia Informatycznego.

Aktualna struktura organizacyjna jest dostosowana do zakresu realizowanych zadań, związanych z zapobieganiem przestępstwom popełnianym przez policjantów i pracowników Policji, niektórym przestępstwom popełnianym na szkodę Policji, ich wykrywaniem i ściganiem ich sprawców, w tym:

- rozwijanej, od stycznia 2006 r., profilaktyki zagrożeń w środowisku policyjnym,
- przeciwdziałania i zwalczania, od kwietnia 2013 r., niektórym przestępstwom na szkodę Policji (w sferze logistyki i finansów Policji),
- samodzielnego prowadzenia operacji specjalnych, które to zadanie zostało przywrócone w kwietniu 2014 r. (wcześniej BSW KGP realizowało je w latach 2006-2009).

BSW KGP od 15 kwietnia 2016 r. realizuje zadania w ramach struktury organizacyjnej, którą ilustruje poniższy schemat:

*Opracowano w Wydziale Analiz i Nadzoru
Biura Spraw Wewnętrznych KGP*